مدیریت شهری
شماره ۵۶ پاییز ۹۸
No.56 Autumn 2019
۱۶۳-۱۷۹
زمان دریافت مقاله: ۱۳۹۸/۰۷/۲۴ زمان پذیرش نهایی: ۱۳۹۸/۰۹/۱۸

مدیریت بر آموزش شهروندی با رویکرد توسعه پایدار شهری

■ **محمد رمضانیان**، دانشجوی دکتری مدیریت آموزشی، واحد تنکابن، دانشگاه آزاد اسلامی، تنکابن، ایران.
■ **اسماعیل کاظم‌پور***، دانشیار گروه علوم تربیتی، واحد تنکابن، دانشگاه آزاد اسلامی، تنکابن، ایران
■ **زهره شکیبایی**، استادیار گروه علوم تربیتی، واحد تنکابن، دانشگاه آزاد اسلامی، تنکابن، ایران

چکیده

با رشد روزافزون شهرنشینی و به وجود آمدن شهرهای فراقومی و حتی ابر شهرهای چندملیتی، آمیختگی فرهنگ‌ها و تنوع نیازهای شهروندی و همچنین کاهش شدید منابع طبیعی و آلودگی‌های فزاینده زیست‌محیطی، نیاز به تربیت و توسعه سرمایه انسانی مسئولیت‌پذیر و توانمند برای ارتقاء توسعه پایدار همه جانبه شهری الزامی است. شهروندی که با حفظ عدالت شهروندی، اخلاقی و ارزش‌های انسانی، شرایط زندگی و حیات نسل‌های آینده را به خطر نیاندازد. با مدیریت بر آموزش شهروندی مبتنی بر اصول علمی و درک اجتماعی که تمام جوانب آموزش برای مخاطبان با تفاوت‌هایشان در همه‌ی زمینه‌ها را رعایت کند توسعه پایدار تحقق‌پذیر است. از این روی هدف این پژوهش، گردآوری و ارائه مدل مفهومی براساس نظرات جمعی از خبرگان دانشگاهی کشور است که زمینه رشته دانشگاهی، تدریس و فعالیتشان پیرامون مدیریت بر آموزش شهروندی با رویکرد توسعه پایدار شهری می‌باشد. پژوهش حاضر به روش کیفی با رویکرد مبتنی بر نظریه داده بنیاد به صورت اکتشافی انجام شد. بر این اساس، به روش هدفمند مصاحبه نیمه ساختاریافته‌ای با ۱۲ نفر از متخصصان تا رسیدن به اشباع نظری صورت گرفت. با رویکرد سیستمی گردآوری داده‌های کیفی صورت پذیرفت و با روش کدگذاری سه مرحله‌ای باز، محوری و انتخابی در نهایت ۱۶ مقوله اثرگذار بر مدیریت بر آموزش شهروندی با رویکرد توسعه پایدار شهری از نظر مصاحبه‌شوندگان به دست آمد. نتیجه این پژوهش بر نهادسازی مؤثر و با پشتوانه قانون الزام‌آور و سیاست‌گذاری ملی با درک ویژگی‌های مناطق و پیرو آن برنامه‌ریزی آموزشی ملی و منطقه‌ای تأکید دارد. با توجه به توانمندی‌ها و الگوهای بومی و همچنین توسعه دانشگاهی مدیریت آموزش‌های شهروندی به عنوان عامل حرفه‌ای و اصولی در هدایت این رکن اساسی در توسعه پایدار شهری در نظر گرفته شده است.

واژگان کلیدی: آموزش شهروندی، مدیریت بر آموزش شهروندی، توسعه پایدار شهری

The Management of Citizenship Education with an Urban Sustainable Development Approach

Mohammad Ramezanian, Esmaeil Kazempour*, Zohre Shakibaei

Abstract

With the increasing growth of urbanization and the emergence of transnational cities and even multinational metropolises, the mix of cultures and diversity of citizenship requirements, as well as the significant reduction of natural resources and increased environmental pollutions, it is necessary to train and develop responsible and empowered human capital in order to improve a comprehensive urban sustainable development. Citizens should avoid endangering the living conditions of future generations by preserving civil and moral justice, and human values. This is achievable through the management of citizenship education based on scientific principles and social understanding, which provides different aspects of education for different people at all the areas to realize the sustainable development. Therefore, the present study aims to collect and present a conceptual model based on the opinions of academic experts in the field of academic discipline, teaching and practice in management of citizenship education with Sustainable Urban Development Approach. This research is conducted heuristically through a qualitative method based on the Grounded Theory approach. Accordingly, the semi-structured interviews with 12 experts were carried out until they reached a theoretical saturation. In addition, the qualitative data collection was done using a systemic approach and finally 16 categories influencing the management of citizenship education with an urban sustainable development approach were extracted from interviewees' opinions. The research result emphasizes the effective institutionalization supported by enforceable law and national policymaking considering the regions' characteristics and national and regional education planning. Considering the local capabilities and patterns as well as the academic development, the management of citizenship education has been considered as a professional and fundamental factor in guiding this essential component toward the urban sustainable development.

Keywords: Citizenship education, management of citizenship education, urban sustainable development

* نویسنده مسئول: Kazempour.edu@gmail.com شماره تماس: ۰۱۳۳۲۶۰۶۰۳۷

الف- مقدمه و طرح مساله

در دو دهه گذشته، یک تجدیدنظر بنیادی در مورد مفهوم شهروندی[1] و آنچه در جوامع مختلف دنیا در ارتباط با آن وجود دارد، انجام گرفته است. چیزی که سبب وقوع چنین تجدیدنظری گردیده است، تأثیر تغییر سریع جوامع مدرن به لحاظ زندگی اجتماعی، اقتصادی و سیاسی و همچنین نیاز به مدیریت شهروندان نسبت به آن تغییرات می‌باشد. کشورهای توسعه‌یافته و درحال‌توسعه با درک چالش جامعه مدرن درصدد هستند تعلیم و تربیت شهروندان را مدیریت[2] نمایند و بدین منظور تربیت مدیران در حوزه آموزش‌های شهروندی را در سرلوحه برنامه‌های خود قرار دادند (شورای برنامه‌ریزی آموزشی- درسی دانشگاه علمی- کاربردی، ۱۳۹۴). جایگاه شهروندی در زندگی مدرن و تعاملات بشری نیاز به طراحی الگوهای خاص در مدیریت بر آموزش مفاهیم و عناصر شهروندی را دوچندان می‌کند، توسعه پایدار[3] که بتواند رشد متوازن[4] شهری را فراهم سازد. و اینکه شهروندان چه مفاهیمی را باید بدانند و رعایت کنند تا در این دوره‌ی پرتلاطم رقابت اقتصادی، کمبود منابع و انرژی، رشد سریع بهداشت و طول عمر بشر و خطرات زیست‌محیطی، منافع همگانی به عدالت فراهم شود و منابع طبیعی و زیست‌محیطی برای نسل‌های آینده باقی ماند.

صفائی پور (۱۳۹۶) در زمینه توسعه پایدار شهری بیان می‌دارد منظور دستیابی به یک وضعیت پایدار واقعی در شهرها به عنوان مصرف‌کننده و توزیع‌کننده اصلی کالا و خدمات، کانون توجه بحث توسعه پایدار شهری[5] است. بنابراین به یک مدیریت بهینه، جهت کاهش مشکلات فرهنگی، اجتماعی، خدماتی، زیست‌محیطی، ایجاد آرامش و آسایش، ایجاد عدالت به نحو مؤثر و تقویت روحیه مشارکت شهروندان نیاز است. محمدپور زرندی و طباطبایی مزدآبادی (۱۳۹۴) اظهار می‌کنند امروزه چه در سطح کلان سیستم اجتماع که دولت‌ها، استراتژی‌هایی را تدوین می‌کنند و چه در نواحی، استان‌ها و شهرها و چه در خرده سیستم‌های خانواده که والدین، مؤلفین اهداف و استراتژی‌ها هستند، وجود افرادی با ویژگی‌های مسئولیت‌پذیری، انتقادپذیری، وطن‌پرستی و در یک کلام، شهروندی مسئول، از مؤلفه‌های حیاتی و بااهمیت می‌باشد. خورانی و شوهانی (۱۳۹۴) اذعان دارند که رویکرد توسعه‌ی پایدار نیازمند در نظر گرفتن اهداف پایداری برای شهر و این گزینه از گزینه‌های متعدد جهت بهبود شرایط مطلوب و قابل زندگی برای ساکنین شهرها و کاربران بدون به مخاطره انداختن توانایی و کیفیت زندگی نسل‌های آینده است. گنجی و همکاران (۱۳۹۳) توجه به فرهنگ شهروندی و آموزش آن، رویکردی نوین است که بیش‌تر کشورهای توسعه‌یافته به آن پرداخته‌اند و نتایج مؤثر آن در توسعه پایدار، رفاه و پیشرفت‌های فرهنگی و اجتماعی باعث شده که کشورهای درحال‌توسعه نیز ضرورت آن را درک کرده و زمینه‌ی آموزش و تحقیق آن را فراهم آورند. شفیعی (۱۳۹۳) بیان می‌دارد که در واقع حضور و مشارکت مردم در اداره امور شهر از اصول تحقق‌پذیر توسعه پایدار شهری است. عبدی و شولرتز[6] (۲۰۱۳) بیان داشتند که در راستای آموزش شهروندی[7]، کارفرمایان به دنبال استخدام افرادی با دانش کافی در مورد تغییرات مهم در جامعه، سواد فرهنگی، قضاوت اخلاقی، ارزش‌های انسانی، مسئولیت اجتماعی و مشارکت مدنی می‌باشند که برنامه‌های آموزش شهروندی می‌تواند به افراد در تقویت این مهارت‌ها کمک نماید. وایتلی[8] (۲۰۱۲)، کیسبی[9] (۲۰۱۲)، تونگ و همکاران[10] (۲۰۱۲) معتقدند که به منظور تربیت شهروندانی با ویژگی‌های مورد انتظار، بحث تربیت شهروندی پیش از پیش مورد توجه قرار گرفته و در برخی کشورها در برنامه درسی آورده شده است.

مبانی نظری

سازمان ملل متحد در دهه آموزش برای توسعه پایدار (۲۰۰۵-۲۰۱۴) از تمامی کشورهای عضو برای تلاش در جهت افزایش تعهداتشان نسبت به آموزش مردم در موردنیاز به ایجاد آینده‌ای پایدار و خلق شهروندانی توانا برای انجام آن دعوت کرد (همتی و شبیری، ۱۳۹۵). یونسکو (۲۰۰۵) آموزش را آغاز توسعه برشمرده است:

1. Citizenship
2. Management
3. Sustainable Development
4. Balanced development
5. Sustainable urban Development
6. Shultz
7. Citizenship Education
8. Whiteley
9. Kisby
10. Tonge et al

آموزش شهروندی در اصل حرکتی از نقص به سمت کمال است که با رعایت اصل تطابق درون سازمان‌ها قطعاً به کمال خواهد رسید (احمدی ترشیزی، ۱۳۸۷). آموزش زیست‌محیطی شهروندان بر مدیریت پسماند، مصرف بهینه آب، کاهش آلودگی فضای سبز، مصرف بهینه انرژی و حفاظت محیط‌زیست مؤثر است (رحمان پور و رمضانی، ۱۳۹۷).

بحث توسعه پایدار بر این فرض است که جوامع نیاز به سه نوع سرمایه (اقتصادی، اجتماعی و طبیعی) دارند که ممکن است ناپایدار باشند. توسعه پایدار یک اصل سازمان دهنده برای زندگی انسان است. این فرض یک آینده مطلوب را برای جوامع بشری بدون تضعیف پایداری بدون تضعیف پایداری سیستم‌های طبیعی و محیط‌زیست فراهم می‌کند (زند مقدم و اصغری قاجاری، ۱۳۹۸). توسعه پایدار شهری، علاوه بر بهبود کیفیت زندگی، توسعه انسانی پایدار را نیز به همراه دارد که به شکل‌گیری سرمایه اجتماعی و ایجاد عدالت اجتماعی مدد می‌رساند. مفهوم توسعه پایدار، توسعه‌ای که نیازهای نسل کنونی را بدون آسیب رساندن به توانایی‌های نسل‌های آینده در تأمین نیازهای خود برآورده سازد (احمدی ترشیزی، ۱۳۸۷). توسعه باید دقیقاً مرکز تمامی برنامه‌های آموزش شهروندی قرار گیرد و به دلیل آنکه زیربنای توسعه شهری و به تبع آن توسعه ملی[1]، توسعه در هریک از بخش‌های اجتماعی، فرهنگی، سیاسی، اقتصادی و زیست‌محیطی می‌باشد. لذا برای رسیدن به توسعه در هریک از بخش‌ها نیاز به آموزش ضروری به نظر می‌رسد و از آنجایی که انسان‌محور توسعه محسوب می‌شود، نیاز به آموزش در ابعاد مختلف برای انسان بیش از پیش ضروری به نظر می‌رسد (رفیعی و لطفی، ۱۳۸۹). سال ۱۹۹۰ کمیسیون جوامع اروپا، نخستین مانیفست[2] را تحت عنوان «مقاله سبز در توسعه شهری[3]» انتشار داد، که بر لزوم کاربرد ارتباط همگون بین برنامه‌ریزی شهری و چارچوب پایدار اقتصادی و اجتماعی در ساختار شهری تأکید کرد. شهرسازی بایستی به عنوان ابزاری مؤثر برای اجرا و تحقق سیاست‌های ملی و محلی، فرصت‌های مطلوب را برای استفاده بهینه از منابع انرژی زمین و محیط‌زیست در ساختار شهری ارائه کند تا با ایجاد سکونتگاهی امکان دهد که نتنها زندگی مطلوب و شایسته برای نسل حاضر، بلکه نسل‌های آینده نیز فراهم شود همچنین پایداری کره زمین و روح انسانی را نیز تضمین نماید (بحرینی، ۱۳۷۹).

آموزش از ارکان اصلی رشد شخصیت و تحکیم هویت نظام ارزشی، ملی و انسانی هر جامعه‌ای محسوب می‌شود. ویژگی‌های شهروندی و شهروندمداری بخش جدایی‌ناپذیر از الگوهای زندگی جمعی است که باید حکومت‌ها و دولت‌ها در قالب نهادهای اجتماعی و سازمان‌های ذی‌ربط موظف به بسط و تعلیم تربیت رسمی و غیررسمی آن باشند. در واقع آموزش شهروندی و تربیت شهروندان در یک جامعه باعث این می‌شود که سه عنصر اصلی شهروندی چون «نظام حقوق»، «حس عضویت ملی» و «حس تعلق و وابستگی اجتماعی» در وضعیت ارتباطات بین فرهنگی هر جامعه‌ای اثرگذار باشد (شربتیان، ۱۳۸۹).

ب- پیشینه

توسعه پایدار به عنوان گزینه حیاتی مدنظر تمام جوامع انسانی امروز جهان است و درک تفاوت‌ها و نیازهای این جوامع هم بسیار ضروری است. به عنوان نمونه در تحقیق نکوئی، چیت‌ساز و حجازی (۱۳۹۸) بیان شد که زنان بیش از مردان و شهروندان متأهل بیش از مجردان بر توسعه پایدار تأثیر می‌گذارند و یا پژوهش محمدی ده چشمه و آزاد بخت (۱۳۹۷) نشان داد تفاوت‌های سنی و تحصیلات شهروندان در میزان مشارکت آن‌ها در ابعاد توسعه پایدار زیست‌محیطی متفاوت اثر می‌گذارند. نتایج پژوهش حسنی، صادقی و شمس‌الدینی (۱۳۹۵) نشان داد جهانی شدن به ویژه از بعد آموزش آن موجب شده نوع شرایط و سطح زندگی روزمره‌ی انسان‌ها بخصوص ساکنان شهرها به طور اساسی متحول شود. بنابراین در دستیابی به توسعه شهری ضروری است که همزمان با پیشرفت فناوری و همگام با ارتباطات آموزشی در جهان و آموزش‌های همگانی در توسعه شهرها گام برداریم. عظیمی آملی و سوداگر (۱۳۹۵) در تحقیقی نشان دادند شهروندان برای مشارکت در ابعاد توسعه پایدار تمایل نسبی دارند که در بعضی گویه‌ها پایین و در بعضی گویه‌ها بالاتر است. باید برای به حداکثر رساندن این نوع مشارکت اقداماتی نظیر ایجاد انگیزش، ارتقا

1. Manifest
2. Green Peper On The Urban Development

سطح آموزشی، فرهنگی، ایجاد بستر و شرایط مناسب مشارکت و ابزارهای نظرسنجی برای ارائه نظرات و پیشنهادات شهروندان طراحی کرد. تیمورنژاد و همکاران (۱۳۹۵) همه عوامل مؤثر بر آموزش شهروندی رفتارهای مبتنی بر کنش‌های اجتماعی، سیاسی، قانون پذیری و قانون‌گرایی، رفتارهای مبتنی بر آموزه‌های دینی و ملی و رفتارهای مبتنی بر حفظ محیط‌زیست و توسعه پایدار را معنادار یافتند. مفرد و فرامرزی (۱۳۹۲) در پژوهش خود ضرورت توجه به توسعه پایدار را نشان دادند که همگان در آن اتفاق‌نظر دارند. شهرهای جدید به دلیل عدم رعایت شاخص‌های توسعه پایدار در شکل‌گیری‌شان با مشکلات کالبدی، اقتصادی، اجتماعی بسیاری مواجه می‌باشند. در تحقیق تقوایی و صفرآبادی (۱۳۹۲) عوامل سلامت شهری، سیستم دولتی مطلوب، محیط‌زیست پایدار[1]، ساختار آموزشی و شادمانی بر توسعه پایدار تأثیر مثبت دارند. صدرالسادات و صدرالسادات (۱۳۹۱) در پژوهشی اذعان داشتند قطعاً آموزش شهروندی بر اساس حقوق و مسئولیت‌های شهروندی در یک کشور، به ایجاد جامعه‌ای آزاد، شکیبا و منصف معطوف است که در آن، ارزش‌های عامه مردم رعایت می‌شود. هاشمیان فر و عجمی (۱۳۹۱) ارتقای سطح فرهنگ شهروندی را شامل بهبود قوانین و مقررات فرهنگی و اجتماعی، ارائه‌ی آموزش‌های لازم به مردم برای آگاهی از حقوق اجتماعی خود، دیگران و تعیین معیارهای برای رفتار صحیح افراد می‌دانند.

ژانگ و وانگ[2] (۲۰۱۹) در کتابی تحت عنوان «توسعه و برنامه‌ریزی شهری در چین و سایر کشورهای آسیای شرقی[3]» تفاوت شهرهای چین و سایر شهرهای آسیایی از نظر فلسفه توسعه شهری، شکل شهرهای باستانی آسیایی و ویژگی‌های جامعه شهری و مراحل مختلف تاریخ توسعه شهری و شکل‌گیری شهرها، همچنین بررسی الگوهای شهرنشینی به تفسیر بیان شده است، که در درک توسعه پایدار و و برنامه‌ریزی شهری به محققان و دانشجویان علاقمند به توسعه پایدار شهرهای آسیایی کمک می‌کند. (ژانگ و وانگ، ۲۰۱۹)

تحقیق دیگوا، کاو، دی فرانسیا و یئو[4] (۲۰۱۸) حکایت از آن داشت که مفاهیم توسعه پایدار با آموزش، درآمد، وابستگی به حزب و سلامت شخصی افراد ارتباط مثبت دارد، در حالی که با سن ارتباط منفی دارد. این مطالعه نشان داده است که شدیدترین تهدیدات برای پایداری به عنوان درک شهروندان، آلودگی هوا، فساد، درآمد و نابرابری آموزش و پرورش و تولید صنعتی بیش از حد است.

پژوهش بیجز، هانسن، وان[5] (۲۰۱۸) نشان می‌دهد که شهروندان فعال می‌توانند به طور قابل توجهی به برنامه‌ریزی و اجرای برنامه‌های UGI (شاخص حاکمیت شهری)[6] کمک کنند، این پژوهش شیوه‌های متعددی را نشان می‌دهد که شهروندان و دولت‌های محلی از همکاری با هم بهره‌مند می‌شوند.

در پژوهش پنر و ساندرز[7] (۲۰۱۷) راهکاری برای کودکان و جوانان برای کسب مهارت‌ها و توانایی‌های مناسب برای ایجاد یک جهان پایدار و برابر برای نسل‌های آینده طراحی شده است. این یافته‌ها، آموزش اقتصادی شهروندی[8] و اهمیت ترکیب آموزش‌های مالی، اجتماعی و معیشتی را برای توانمندسازی کودکان و جوانان در سراسر جهان ارائه می‌دهد.

هولم و همکاران[9] (۲۰۱۵) در پژوهشی به این موضوع پرداخته‌اند که چگونه ادغام داوطلبانه برنامه‌های آموزش برای توسعه پایدار در سیستم‌های مدیریتی می‌تواند بر معضلات یکپارچه‌سازی آموزش برای توسعه پایدار فائق آید. محققان، این تحقیق را در ۱۱ کشور منطقه اسکاندیناوی، انجام دادند و چارچوب فرایندی آنان شامل: برنامه‌ریزی، ارزیابی، نظارت و اجرای برنامه آموزش برای توسعه پایدار بود.

اسکوجن[10] (۲۰۱۲) در پژوهشی به این نتیجه دست یافت که باید بین ارزش‌هایی همچون آزادی و مسئولیت‌پذیری در فرایند نسل آینده نوعی تعادل برقرار شود و از آن به عنوان ارزش یاد شود و هنجارهای که بر آن‌ها تأکید دارد آزادی و مسئولیت‌پذیری است.

1. Sustainable environment
2. Guanzeng, Zhang. Lan, Wang
3. Urban Planning and Development in China and Other East Asian Countries
4. Guo, Cao, DeFrancia, Yeo
5. Buijs, Hansen, Van der Jagt
6. Urban Governance Index
7. Penner, and Sanderse
8. Economic Citizenship Education
9. Holm et al
10. Skogen, R

بدین رو در پژوهش حاضر بنابر مبانی ذکر شده و پیشینه‌های یافته شده نیاز به شناسایی مؤلفه‌های مدیریت بر آموزش شهروندی با رویکرد توسعه پایدار شهری ضروری دانسته شده و لذا درصدد پاسخ به سؤالات ذیل برآمده است:

۱.مؤلفه‌های اصلی مدیریت بر آموزش شهروندی با رویکرد توسعه پایدار شهری کدامند؟

۲.راهکارهای تدوین و اجرایی نمودن مؤثر الگوی مفهومی مدیریت بر آموزش شهروندی با رویکرد توسعه پایدار شهری چیست؟

پ- روش پژوهش

پژوهش حاضر در چارچوب رویکرد کیفی و با به کارگیری روش نظریه داده بنیاد[1] انجام گرفت، روش گردآوری داده‌ها در این پژوهش، مصاحبه اکتشافی (از نوع نیمه ساختارمند) با متخصصان، خبرگان دانشگاهی ایران در حوزه مدیریت شهری، مدیریت آموزشی و برنامه‌ریزی آموزشی و سیاست‌گذاری آموزشی، جغرافیای شهری، علوم اجتماعی و جامعه‌شناسی شهری، شهرسازی، اقتصاد توسعه، و اقتصاد شهری است. خبرگان دانشگاهی به صورت نمونه هدفمند از افراد درگیر با موضوع پژوهش بودند روش نمونه‌گیری نیز به صورت روش گلوله برفی تا رسیدن به حد اشباع نظری بود تا مرحله‌ای که داده جدیدی گردآوری نشود. لذا با ۱۲ نفر از خبرگان دانشگاهی مصاحبه نیمه ساختاریافته صورت گرفت. تا نفر یازدهم یافته‌ها به اشباع رسید و جهت اطمینان خاطر یک مصاحبه تأییدی نیز بر نتایج مصاحبه‌های قبلی صورت گرفت. کوربین و استرواس[2] (۱۳۹۰) برای ارزشیابی پژوهش‌های مبتنی بر نظریه‌پردازی داده بنیاد، به جای معیارهای روایی و پایایی، معیار مقبولیت[3] را پیشنهاد داده‌اند. مقبولیت، یعنی اینکه یافته‌های پژوهش، تا چه حد در انعکاس تجارب مشارکت‌کنندگان، پژوهشگر و خواننده در مورد پدیده موردمطالعه، موثق و قابل باور است. ده شاخص برای معیار مقبولیت معرفی شده است که ۴ مورد از آن‌ها در این پژوهش برای ارتقای دقت علمی و روایی و پایایی، مورد استفاده قرار گرفت. استراتژی‌های ممیزی مورد استفاده، عبارت بودند از حساسیت پژوهشگر، انسجام روش شناسی، متناسب نمودن نمونه و استفاده از بازخورد مطلعین.

ت- تجزیه و تحلیل داده‌ها و یافته‌ها

تجزیه و تحلیل داده‌های این پژوهش براساس دستورالعمل استراس و کوربین (۱۳۹۰). این شیوه شامل سه مرحله اصلی کدگذاری باز، کدگذاری محوری و کدگذاری انتخابی است،

پاسخ سؤال اول: مؤلفه‌های اصلی مدیریت بر آموزش شهروندی با رویکرد توسعه پایدار شهری کدامند؟کلیه داده‌های به دست آمده از مصاحبه‌های صورت گرفته با خبرگان دانشگاهی که به صورت کدهای اولیه و ثانویه بر اساس دستورالعمل استراس و کوربین (۱۳۹۰) بوده است، پاسخ نظام‌یافته به سؤال اول می‌باشند.که به جهت حجم زیاد در این مقاله صرفاً به تعداد کدهای اولیه و ثانونه اشاره می‌شود و مفاهیم و مقوله‌های حاصل که بخش دیگری از پاسخ به سؤال اول است در جدولی شماره ۱ آورده شده است

الف) کدگذاری باز: اولین مرحله در تجزیه و تحلیل داده‌ها است. در طول مرحله کدگذاری باز، داده‌های حاصل از مصاحبه‌ها به دقت بررسی شد، مقوله‌های اصلی تعیین شدند. در طی این تحلیل‌ها، فنون تحلیلی پیشنهاد شده استراس و کوربین (۱۳۹۰) به کار گرفته شد. واحد اصلی تحلیل برای کدگذاری باز مفاهیم بودند. رونوشت مصاحبه‌ها برای یافتن مقوله‌های اصلی به طور منظم بررسی شد. طی این فرآیند کدگذاری تعداد ۵۱۰ کد باز اولیه، ۱۵۹ کد باز ثانویه ۵۷ مفهوم و ۱۶ مقوله استخراج و ویژگی‌های آن‌ها شناسایی شد.

پاسخ سؤال دوم: راهکارهای تدوین و اجرایی نمودن مؤثر الگوی مفهومی مدیریت بر آموزش شهروندی با رویکرد توسعه پایدار شهری چیست؟ کلیه مراحل تجزیه و تحلیل و تبیین مطالب در قالب کدگذاری محوری و انتخابی که در پژوهش حاضر بر رویکردهای حاصل از داده‌های مصاحبه‌ها صورت گرفته است و در قالب شرایط محوری، علی، زمینه‌ای، مداخله‌ای، پیامدی و راهبردی می‌باشد دربردارنده پاسخ سؤال دوم پژوهش می‌باشد. که در قالب الگو و توضیحات مربوط در ذیل آمده است.

ب) کدگذاری محوری: در کدگذاری محوری، مفاهیم براساس اشتراکات و هم معنایی بودن در کنار هم قرار می‌گیرند، با یکدیگر مقایسه می‌شوند و ضمن ادغام

1. Grounded Theory 2. Corbin and Strauss 3. Acceptance

کدهایی که از نظر مفهومی با یکدیگر مشابه‌اند، دسته‌هایی که به یکدیگر مربوط هستند ایجاد می‌شوند.

شکل شماره۱ - مدل پارادایمی کدگذاری محوری

جدول شماره۱ -کدگذاری محوری انجام شده

شرایط علی	بازتاب سیاست‌گذاری ملی – منطقه‌ای	برنامه‌ریزی ملی با توجه به شرایط منطقه‌ای
		برنامه‌ریزی ملی، منطقه‌ای، مذهبی و کلا توجه به فرهنگ‌ها در برنامه‌ریزی آموزش شهروندی
		نقش برنامه‌ریزی کلان و تبلیغاتی برای مخاطبین متفاوت در سطح کشور
		نظام برنامه‌ریزی رسمی و غیررسمی در سطوح مختلف با سیاست‌های کلان
		تمرکز بر برنامه‌های ملی و عدم توجه به مناطق از مشکلات است
		شرایط جهانی - ملی و منطقه‌ای و الگوهای ملی و مذهبی
	الگوی ایرانی- اسلامی همگام الگوهای جهانی	محتوی علمی برنامه‌ها بر اساس قانون و آموزهای ملی و مذهبی و فرهنگ بومی
		شرایط ملی- محلی و مذهبی و فرهنگ بومی سراسر ایران در برنامه‌ها لحاظ شود
		بررسی الگوهای کشورهای دیگر با درک ارتباط بین آموزهای دینی و اجتماعی خودمان
		نادرستی درک مدیران از شرایط اجتماعی- فاصله بین دین و اجتماع
		درک و کم کردن فاصله شهروند جهانی و ملی
	بازتاب‌های اجتماعی، فرهنگی و ... حاصل سطوح ادراک شهروندی مردم و مدیران است	رفتارهای درست اجتماعی و قانون‌مداری حاصل از آموزش‌های شهروندی
		مردم و خبرگان علاقه‌مند و باانگیزه نسبت به قانون ،مسائل شهروندی و توسعه پایدار شهری
شرایط زمینه‌ای	توانمندی و دانش بومی	در توسعه پایدار به توانمندی‌ها و دانش بومی و میراث خود توجه کنیم
		متخصصان مجرب، الگوسازی و دانش افزای برای آموزش شهروندی و توسعه پایدار شهری
	نحوه تعامل دولت، مردم و سمن‌ها	مردم و تمام دستگاه‌ها در تعامل با هم در مسیر توسعه پایدار
		برنامه‌ریزی و نظارت از بخش دولتی و همراهی در اجرا از مردم و سازمان‌های مردم نهاد
		نقش مردم و سازمان‌های مردم نهاد بیشتر شود
		نقش بازی کردن سازمان‌های مردم نهاد در آموزش‌های شهروندی بیشتر شود
	تعریف شاخصه‌های توسعه پایدار ملی	تعریف درست از توسعه
		رشد باید با توسعه پایدار همراه باشد
		عدم تعریف مناسب از توسعه پایدار و نظامند نبودن آموزش‌های شهروندی

	آموزش مخاطب محور ملی و منطقه‌ای	الگوهای متناسب آموزشی برای مخاطبان مختلف
		آموزش کاربردی و برنامه‌ریزی کلان و حرفه‌ای متناسب مخاطبین
		آموزش‌های بر مبنای برنامه‌های کلان و شرایط منطقه‌ای به صورت رسمی در مدارس و خانواده
		الگوهای متنوع و کارآمد آموزش‌های سطوح مختلف با ابزارهای مدرن و سنتی در راستای توسعه
شرایط راهبردی	متولی مشخص و نهادسازی	مشخص کردن متولی و شرح وظایف و تعامل بین دستگاهای دخیل
		متولی مشخص و مدیران و کارشناسان آموزش دیده و متخصص برای امور مربوط
		نهادسازی در مدیریت بر آموزش شهروندی و توجه به بخش خصوصی و مردم در پیشبرد امور
	توسعه دانشگاهی مدیریت بر آموزش شهروندی	تربیت کارشناسان آگاه و مجهز به دانش روز مدیریت بر آموزش شهروندی
		متخصص حرفه‌ای در نهادهای مؤثر بر مدیریت آموزش شهروندی با توسعه پایدار شهری
		کمبود افراد متخصص در زمینه مدیریت بر آموزش شهروندی با تفکر توسعه پایدار
	خانواده آموزش دیده گام اول توسعه پایدار شهری	در توسعه پایدار مقدم آموزش خانواده است
		آموزش شهروندی از خانواده‌ها درک توسعه‌ای بهتری را فراهم می‌کند
مقوله مداخله‌ای	خلاء قانون مدیریت بر آموزش شهروندی	نقص قوانین و ضوابط و مقررات
		الزامات قانونی اجرای مدیریت بر آموزش شهروندی
		ضعف در قوانین و نداشتن پشتوانه محکم اجرایی
		قانون برگرفته از نیازمندی‌های جامعه و جامع در همه موارد
	کمبود بودجه و عدم وجود پژوهش‌های کاربردی	مشکل بودجه در برنامه‌ریزی و اجرا و نبود پژوهش‌های مناسب و کاربردی
	فقر و بی‌تفاوتی به آموزش‌های شهروندی و توسعه پایدار	فقر و و مشکلات اجتماعی و خلاء بی‌تفاوتی مردم و کاهش حس تعلق اجتماعی و شهروندی
پیامد	آگاهی، تعلق شهروندی انگیزه و مشارکت در آموزش و توسعه	ایجاد انگیزه و برانگیختن حس تعلق شهروندی
		آگاهی بخشی و توانمندسازی صادقانه و حرفه‌ای مردم و متخصصان و مدیران
		راه توسعه از توسعه انسانی (شهروند آگاه) علاقمند و فعال می‌گذرد
		آموزش مشارکت و همراهی شهروندان را بیشتر می‌کند
		انجام کارگاه‌های مؤثر برای افزایش آگاهی و پذیرش و توانمندی مردم و مدیران جامعه
		توانمندسازی جامعه منجر به شهر یادگیرنده و توسعه یافته می‌شود
		آگاهی بیشتر و حرکت به سمت توسعه پایدار
		کم کردن فاصله متخصصان و خبرگان و مردم با ارتباط مناسب
	هم‌افزایی دستگاه‌های مسئول، مردم و بخش خصوصی (شهر هم‌افزا)	تبدیل کردن شهرها به شهر یادگیرنده
		شهر یادگیرنده سه عامل دولت- مردم و بخش خصوصی

بهبود شاخصه‌های مدیریت بر آموزش شهروندی به‌ویژه شاخصه‌های فرهنگی		
توسعه باید همه جانبه و توازن دهنده و حفظ‌کننده محیط‌زیست و میراث یک ملت باشد		
مسیر و دوام توسعه با آموزش است. آموزش‌های دانشگاهی و مستمر در همه زمینه‌ها	توسعه مدیریت بر آموزش شهروندی بهبود توسعه پایدار شهری	شرایط محوری
عوامل اجتماعی و اقتصادی، فرهنگی، سنتی و تکنولوژی از عوامل مؤثر بر مدیریت بر		
آموزش شهروندی اندمنجر به دانایی نسل‌ها می‌شود نسل‌های نقاد و مطالبه گرو قانون‌مدار		
حفظ محیط‌زیست و منابع طبیعی و میراث فرهنگی		
افزایش اعتماد ملی		

۱- مقوله محوری (اصلی): توسعه مدیریت بر آموزش شهروندی بهبود توسعه پایدار (مقوله شانزدهم)

پژوهش حاضر به این یافته‌ها رسیده که توسعه مدیریت بر آموزش شهروندی بهبود توسعه پایدار را به همراه دارد و به عنوان مقوله محوری موردنظر است، زیرا با توجه به یافته‌های پژوهش این مقوله به عنوان عامل اثرگذار محوری به چشم می‌خورد که دیگر مقوله‌های حاصل از داده‌ها به حول این محور جمع شده‌اند. توسعه مدیریت بر آموزش شهروندی را می‌توان به تقویت عرصه‌های زیر وابسته دانست؛

- **افزایش اعتماد ملی.** تدوین برنامه‌هایی که بتواند اعتماد عمومی و ملی را نسبت به عملکردهای دولت افزایش دهد و منجر به تقویت سرمایه اجتماعی شود می‌تواند مؤثر در جهت مشارکت‌های عمومی در دریافت آموزش‌های شهروندی و همراهی در توسعه پایدار باشد.
- **عوامل اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و سنتی تکنولوژی** و ... مؤثر بر مدیریت بر آموزش شهروندی‌اند، آسیب‌های اجتماعی و مشکلات معیشتی و رقابت‌های اقتصادی و سیاسی و چالش‌های سنتی و فرهنگی بر شهروندی و آموزش‌های آن و دریافت‌های شهروندان مؤثر خواهد بود. لذا باید با مدیریت بر آموزش شهروندی ضمن لحاظ کردن تمام این متغیرها هم آوایی حداکثری بین این عوامل فراهم کرد.
- **آموزش شهروندی منجر به دانایی‌های نسل‌ها و تربیت نسل‌های نقاد، مطالبه‌گر و قانون‌مدار می‌شود.** توزیع عادلانه قدرت و خدمات و کاهش نابرابری‌های اجتماعی و اقتصادی و آموزش‌های مناسب توسعه قانون‌مداری و جامعه‌گرایی را به همراه دارد و شهروندانی که مسئولیت‌پذیر و مطالبه‌گرند.
- **مسیر و دوام توسعه با آموزش هموار می‌شود.** آموزش‌های همگام با زندگی و با رشد افراد جامعه و متناسب با شرایط، برابر در تمام زمینه‌ها درنتیجه توسعه همه‌جانبه را به همراه خواهد داشت. حفظ محیط‌زیست در حال و بقای آن‌ها برای نسل‌های آینده و توسعه عدالت محور حاصل جامعه آموزش دیده موفق است.

۲- شرایط علّی: مجموعه عوامل و وقایعی هستند که بر مقوله محوری اثر می‌گذارند.

بازتاب سیاست‌گذاری ملی- منطقه‌ای: این مقوله که در سطح برنامه‌ریزی بر توسعه مدیریت بر آموزش‌های شهروندی در بهبود توسعه پایدار اثر می‌گذارد. مصاحبه‌شونده‌ای بیان داشتند «برنامه‌های آموزش شهروندی باید مدیریت کلان شود و دیده شود و توسعه هم کلان باشد ولی بوم‌های متفاوت کشور هم دیده شود مناطق توجه شود». تفاوت‌های قومی، مذهبی، اقلیمی، اجتماعی و زبانی در یک کشور بزرگ و هزار اقوامی چون ایران توجه به این مهم را دو چندان می‌کند که برنامه‌ریزان باید در تدوین برنامه‌ها حتماً به مناطق و این گوناگونی‌ها توجه کنند.

انگیزه‌ها و علاقه‌مندی‌های مردم مناطق مختلف با توجه به مورد اهمیت قرار گرفتن تفاوت‌هایشان در برنامه‌ریزی افزایش می‌یابد و در ضمن این بها دادن به حفظ و شأن انسانی و اجتماعی به حفظ انسجام ملی هم کمک می‌کند. از نظر یکی دیگر از مصاحبه‌شوندگان در این زمینه «شکل نظام سیاسی ایران تمرکزگرایی است، تصمیمات در تهران گرفته می‌شود و شهروندان کل کشور متفاوت دیده نمی‌شوند. باید اگر تمرکزگزایی است داده‌ها از مناطق با درک این تفاوت‌ها داده و تصمیم‌گیری

شود. و لیکن برنامه‌های توسعه‌دار که نکات منطقه‌ای و قابلیت‌های محلی در آن دیده نشده باشد موفقیت چندانی نخواهد داشت. برنامه‌ریزی نه تمرکز کامل و نه غیرمتمرکز بلکه باید نیمه‌متمرکز صورت گیرد.»

الگوی ایرانی - اسلامی همگام الگوهای جهانی: در کشوری چون ایران که دارای غنای فرهنگی، تاریخی و اقوام فراوان است، برنامه‌های آموزش و توسعه که مورد حمایت فکری، اجتماعی، سیاسی و مدیریتی مذهب و دیرینه تاریخی قرار نگیرند به حتم پذیرش و توفیقی نخواهد داشت. نظر دو نفر از مصاحبه‌شوندگان: «فاصله دین و اجتماع حل شود ایجاد فهم درست بین دین و مفاهیم رشد اجتماعی صورت گیرد دین با اجتماع و مدرنیست مشکلی ندارد». «همه آموزش‌ها برای جامعه ایران مناسب نمی‌تواند باشد، آموزش‌ها باید با فرهنگ و نظام ارزشی جامعه تطابق داشته باشد». اساساً شهروندی و رشد توسعه پایدار در بسترهای هر قوم و جامعه خاص باید اجرایی گردد. و بین تکنولوژی و زندگی سنتی مردم، بین دین و اجتماع، بین شهروند ملی و شهروند جهانی باید فاصله‌ها را کم کند.

بازتاب‌های اجتماعی، فرهنگی و ... حاصل سطوح ادراک شهروند، مردم و مدیران است: وابسته به میزان آموزش‌ها و ادراک شهروندان از مباحث شهروندی بازخوردهای آن‌ها متفاوت خواهد بود. توسعه مدیریت بر آموزش شهروندی اگر به صورت درست و همگون با سطوح اجتماعی و شناخت از شهروندان صورت گیرد و به شایستگی اجرا شود اثرات مناسبی را خواهیم دید. یکی از مصاحبه‌شوندگان بیان داشتند «شهروند آگاه به سمت انصاف و همکاری اجتماعی می‌رود همه چیز را برای خودش نمی‌خواهد.»

۳- شرایط زمینه‌ای (بستری): مجموعه شرایطی می‌باشند که زمینه‌ی پدیده مورد پژوهش را فراهم می‌سازد و بر رفتارها و کنش‌ها تأثیر می‌گذارند. شرایط بستری (زمینه‌ای) مقوله محوری و نتایج حاصل از آن را تحت تأثیر قرار می‌دهد.

دانایی، دانش‌آفرینی و الگوهای بومی: میزان دانایی عمومی مردم، دانش‌افزایی متخصصان بومی، الگوسازی و شناساندن مفاهیم شهروندی و توسعه در ارتقاء سطح شهروند توسعه جو، مؤثر است و همخوانی آموزه‌ها با سنت و فرهنگ ملی و مذهبی سرعت پذیرش و دوام بیشتری به آموزش‌های شهروندی خواهد داد.

تعامل دولت، مردم و سمن‌ها: مثلث تعامل و ارتباط، دستگاه‌های سیاست‌گذار اعتمادآفرین با مردم به عنوان جامعه هدف به همراه انرژی و علاقه‌مندی دلسوزانه سمن‌ها می‌تواند کار توسعه را بهتر پیش ببرد. نظر یکی از مصاحبه‌شوندگان« بسته اجتماعی و فرهنگ پذیری برای پذیرش مردم باید فراهم شود. پذیرش مردم از سازمان‌های مردم نهاد بیشتر از دستگاه‌های دولتی است.»

تعریف شاخصه‌های توسعه ملی: اگرچه مفهوم عام توسعه با آیتم‌های کلی در همه جای دنیا یکی است. اما شاخصه‌های کیفی و کمی که توسعه را تداعی می‌کنند چون بهداشت، آموزش، اقتصاد، حفظ محیطزیست، مشارکت‌های اجتماعی، سیاسی، فرهنگ و سنت و غیره با توجه به فرهنگ بومی، نژاد و الگوهای ملی و زیست‌محیطی خاص و میزان رشدیافتگی اقتصادی و اجتماعی هر جامعه‌ای فرق خواهد کرد. لذا باید قانون‌گذار با توجه به شاخص‌ها و نکات فوق‌الذکر از توسعه، تعریف مشخص ملی ارائه کند تا شهروند ضمن آگاهی به حقوق و وظایف متقابل در اجرای توسعه با درک درستی همکاری و همراهی لازم را داشته باشد.

۴- راهبردها: راهبردها، اقداماتی نظامند و هدفمند هستند که راهکارها را برای پدیده موردنظر فراهم می‌آورند و منجر به ایجاد پیامدها و نتایجی می‌شوند.

مقوله آموزش مخاطب‌محور ملی و منطقه‌ای: توجه به مخاطب و تدوین برنامه آموزشی نکته‌ای است که تمام علمای تربیتی به آن توجه دارند یقیناً برنامه‌های آموزشی که به صورت منطقی بر اساس نیاز و میزان توانایی و درک مخاطب طراحی نشده باشند منجر به نتیجه نمی‌شوند. یکی از مصاحبه‌شوندگان«برای هر جامعه نمی‌توانیم نتیجه واحدی بدهیم، الگوها متفاوت است، آموزش‌ها متفاوت است. مدیریت باید شود چون باید روش‌های متفاوت و اندازه متفاوت و متفاوت آموزش ببینند.»

مقوله تعریف متولی و نهادسازی: مشخص کردن متولی و نهادسازی و شرح وظایف در تعامل بین دستگاه‌های دخیل دولتی و خصوصی در امر آموزش شهروندی و توسعه پایدار در پیشبرد امور موصوف بسیار مؤثر است. نظر یکی از مصاحبه‌شوندگان« نهادها باید در جامعه طراحی

شود در نظام توسعه پایدار برای آموزش‌ها و ایجاد شهروند مناسب باید وجود داشته باشد، دولت و نظام باید هزینه کند، نهادهای فعال و فوق‌العاده مؤثر باید در جامعه ایجاد شود. یکی از مشکلات ما نهادها هستند، مؤثر نیستند.» نکته اول، سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی و چانه‌زنی‌های سیاسی و ملی از کارهایی است که یک متولی با ساختار قانونی بهتر به انجام می‌رساند. نکته دوم: با هماهنگی و تنظیم امور بین دستگاه‌های دخیل در آموزش شهروندی و توسعه پایدار مانند مراکز آموزشی، سازمان‌های تبلیغاتی، اجتماعی و خدماتی، سمن‌ها و کانون‌های مردمی، کاهش موازی کاری صورت می‌گیرد. نکته سوم: وجود نهاد رسمی مسئولیت و پاسخگویی را هم مشخص می‌کند.

مقوله توسعه دانشگاهی و دانش‌افزایی در مدیریت بر آموزش شهروندی: انجام فعالیت‌های اجتماعی، اقتصادی، سیاسی، آموزشی و ... در هر بستری علاوه بر نیاز به بودجه و برنامه به افراد توانمند و متخصص نیز برای انجام کار نیازمند است افرادی که بتوانند برنامه را به سرانجام برسانند.

مقوله توجه به خانواده آموزش دیده گام اول توسعه پایداری شهری: نظر یکی از مصاحبه‌شوندگان «فرهنگ‌سازی آموزش شهروند از خانواده باید شروع شود، ایجاد باور و آگاهی در مردم نسبت به مسائل شهروندی لازم است. برای توسعه پایدار هم باید از خانواده شروع شود». مصاحبه‌شونده دیگر «فرهنگ‌سازی آموزش شهروندی تنها نمی‌تواند در مدارس و دانشگاه‌ها باشد باید در تمام جامعه باشد حتی مبلمان شهری را باید به‌گونه‌ای طراحی کرد که به فرهنگ‌سازی کمک کند. خانواده در آموزش اولویت دارد». در توسعه پایدار مقدم آموزش خانواده است و آموزش شهروندی از خانواده‌ها درک توسعه‌ای بهتری را فراهم می‌کند. در صورتی که خانواده خود عامل شایسته زندگی اجتماعی صحیح باشد، فرزند به اجتماع راه یافته از این کانون مقید به این اصول خواهد بود.

۵- شرایط مداخله‌ای: مجموعه‌ای از اتفاقات و شرایطی که در شروع مطالعه و در حین انجام تحقیق به وقوع می‌پیوندند.

مقوله خلاء قانون مدیریت بر آموزش شهروندی: نظر یک مصاحبه‌شوندگان« قانون بحث پیچیده‌ای است، قانون براساس نیاز جامعه باید ساخته شود، مردم و مسئولین احساس نیاز به قانون داشته باشند. قانون براساس نیاز واقعی ایجاد شود و در غیر این صورت فقط اجبار می‌شود.» برای موفقیت در کارها قطعاً نیاز به پشتوانه قانون برگرفته از قراردادهای انسانی مورد پذیرش همگانی و یا وحیانی است. که با ضمانت اجرائی، الزامی گردد.

مقوله کمبود بودجه و عدم وجود پژوهش‌های کاربردی: کمبود بودجه و پژوهش‌های کاربردی بیش از آن که مربوط به منابع مادی باشد، شواهد بیان می‌دارد که مربوط به عدم درک نیاز مبرم به تخصیص بودجه و منابع برای این کار خطیر است. چنان که در بودجه‌ریزی سالیانه در دستگاه‌های دخیل در آموزش شهروندی شاهد حداقل مبالغ ریالی تعیین شده در ردیف‌های آموزش عمومی و شهروندی و قابل تأمل اینکه این حداقل در طول سال با متمم به ردیف‌های دیگر انتقال می‌یابند.

مقوله نقد و خلاء بی‌تفاوتی به آموزش‌های شهروندی توسعه پایدار: شرایط زندگی اجتماعی، رقابت‌های فراوان اقتصادی و حتی در بیشتر جوامع مشکلات معیشتی در زندگی، فکر ارتقاء اجتماعی و تعامل و رشد و توسعه آموزش شهروندی و توسعه پایدار را از ذهن اجتماع خارج می‌کند. نظر دو نفر از مصاحبه‌شوندگان «مردم در یک خلا بی‌تفاوتی به سر می‌برند احساس مسئولیت زیادی نمی‌کنند. مردم ببینند افرادی صادقانه به آن‌ها آموزش می‌دهند کسانی هستند که به دنبال افزایش دانش آن‌ها هستند تمایل پیدا می‌کنند. صداقت ببینند». «معاش مردم نباشد، نیازهای اولیه فرد برآورده نشود نیازهای اجتماعی و نیازهای فرهنگی را دنبال نمی‌کند غرق در رفع نیازهای اولیه می‌شود.»

۶- شرایط پیامدی: پیامدها نتایجی هستند که از راهبردها و عوامل حاصل از مقوله محوری به وجود می‌آیند.

مقوله آگاهی، تعلق شهروندی، انگیزه و مشارکت در آموزش و توسعه: آموزش مشارکت و همراهی شهروندان را بیشتر می‌کند، توانمندسازی جامعه منجر به شهر یادگیرنده و توسعه یافته می‌شود. آگاهی موجب برانگیختگی و تقویت خلاقیت و مشارکت اجتماعی می‌شود. با آگاهی و اعتماد احساس تعلق ملت از حالت اجبار به داوطلبی می‌رسد.

مقوله هم‌افزایی دستگاه‌های مسئول، مردم، بخش

خصوصی (شهر هم‌افزا): تبدیل شهر به شهری یادگیرنده با همگرایی سه عامل دولت، مردم و بخش خصوصی حاصل می‌شود. مدیریت بر آموزش شهروندی به صورت شایسته و نظامند با پشتوانه تفکر علمی و قانونی شهر یادگیرنده را تبدیل به شهر هم‌افزا خواهند نمود، در شهر هم‌افزا توان مضاعف خواهد شد و نتایج بیشتری در انتظار یادگیرندگان است.

کدگذاری انتخابی: در کدگذاری انتخابی، متغیر محوری یا فرایند اصلی حاصل از داده‌ها، مراحل وقوع و پیامدهای حاصل از آن نمایان می‌شود، برمبنای روابط حاصل شده از، مفاهیم به دست آمده از کدگذاری باز و محوری در مرحله کدگذاری انتخابی، به یکدیگر پیوند یافته و به شکل یک الگوی ترسیمی در (شکل شماره ۲)، انعکاس یافت.

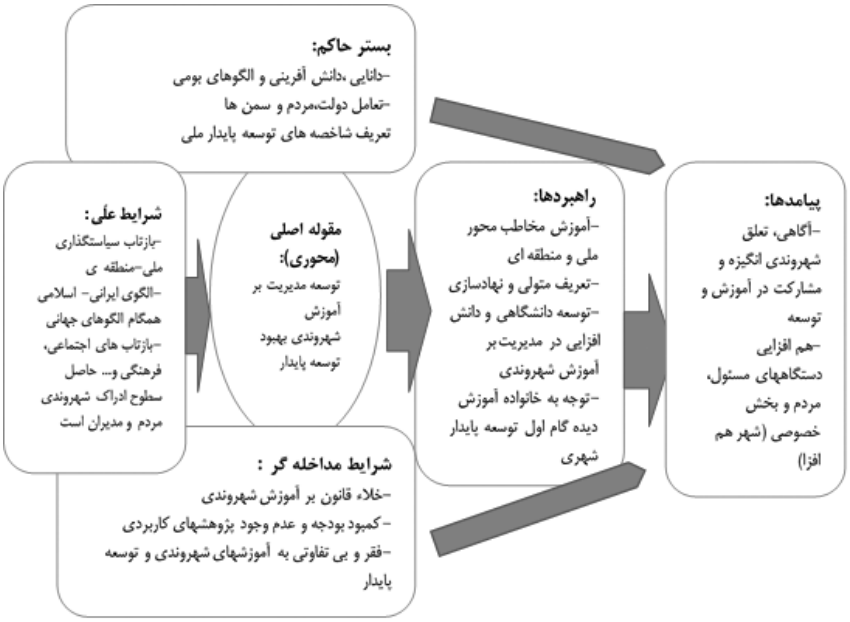

شکل شماره ۲ –الگوی مفهومی پژوهش

ث- نتیجه‌گیری

آموزش آغاز توسعه برشمرده شده است، آموزش شهروندی می‌تواند به عنوان آموزش کودکان، از اوایل دوران کودکی در نظر گرفته شود، برای تبدیل شدن به شهروندان روشنفکر که در تصمیمات مربوط به جامعه مشارکت می‌نمایند (سازمان ملل، ۲۰۱۴). نقش آموزش در توسعه پایدار در متون اصلی توسعه پایدار، مورد تأکید قرار گرفته است. دستور کار ۲۱[1] که توسط سران ۱۷۸ کشور در سازمان ملل به تصویب رسید و کنفرانس محیط‌زیست و توسعه با عنوان اجلاس سران زمین، اولویت ویژه‌ای به مبحث آموزش می‌دهند. فصل ۳۶ یکی از مهم‌ترین فصول دستور کار ۲۱ است، اعلام می‌کند، آموزش برای دستیابی به توسعه پایدار حیاتی است.

الف. تعریف و مفهوم مدیریت بر آموزش شهروندی با رویکرد توسعه پایدار شهری: توسعه و بهبود آموزش شهروندی با مدیریت علمی بر آن برای حصول به توسعه پایدار شهری یک امر اجتناب‌ناپذیر است که قطعاً توسعه‌ی شهر به نظر بسیاری از محققین زمینه‌ساز توسعه ملی خواهد بود. آموزش‌های شهروندی منتج به تقویت و استحکام بنیان‌های ارزشی، اجتماعی، رفتارهای شهروندی و نهادینه شدن مردم‌سالاری و تشریک‌مساعی پایدار شهروندان در رشد و توسعه پایدار می‌گردد. آموزش‌های درست اجتماع انسانی را علاوه بر تحکیم حس شهروندی و ملی از حقوق متقابل اجتماعی، اقتصادی، سیاسی و غیره بهره‌مند می‌گرداند. توسعه پایدار نیز درصدد است تا ضمن حفظ محیط‌زیست و منابع طبیعی برای نسل‌های آینده، عدالت اجتماعی و اقتصادی و میزان بهره‌مندی تمامی افراد جامعه به حال را فراگیر فراهم آورد.

نتایج به دست آمده از کدگذاری‌های داده‌ها در چندین مرحله و استخراج مقوله‌های مربوط به آن‌ها بیانگر آن

1. AGENDA 21 (CHARTER FOR FUTURE RIO – 1992)

است که چگونه می‌توان مدیریت بر آموزش شهروندی با رویکرد توسعه پایدار شهری را اجرایی نمود. به شاخصه‌های زیادی باید توجه شود نکاتی که گاهی به صورت مستقیم یا غیرمستقیم با دیگر عوامل در ارتباط هستند. لذا توجه به نوع این ارتباط‌ها و نوع تأثیر عوامل در ارتباط با یکدیگر، لازم به نظر می‌رسد.

ب. مؤلفه‌های مدیریت بر آموزش شهروندی با رویکرد توسعه پایدار شهری به دست آمده از این پژوهش کدامند: سه مؤلفه علی بازتاب رفتارهای شهروندی از منظر اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی و ... که در زندگی روزمره شهروندان بروز می‌کند، بازتاب سیاست‌گذاری‌های صورت گرفته در سطح ملی و منطقه‌ای است که آن‌ها ناشی از الگوهای ایرانی-اسلامی جاری در کشور و حتی جهان و در بستر نظام‌های اجتماعی گوناگون است. سه مؤلفه‌ای زمینه‌ای مدنظر مصاحبه‌شوندگان توانایی‌های ذاتی فرهنگ‌های شهروندی بومی، آداب، رسوم و دانایی‌های مردمان هر کشور و نوع تعامل دولت‌ها و مردم و نهادهای خصوصی و میزان و نوع آموزش‌های که برای مبنای مخاطبان صورت می‌گیرد باید با تعریف شاخصه‌های توسعه پایدار بومی باشد. کلانتری (۱۳۹۱) بیان می‌دارد، شاخص‌های توسعه پایدار از نظر ویژگی‌های اجتماعی، جغرافیایی، فرهنگی و همچنین در مقیاس‌های جهانی و محلی بسیار با هم متفاوت است تا زمانی که شاخص‌های مشخص، دقیق طراحی نشده باشند اجرای آن‌ها امکان‌پذیر نخواهد بود همچنین سه عامل مداخله‌گری که به به دست آمده از پژوهش مانند فقر و بی‌تفاوتی مردم به آموزش‌های شهروندی و کمبود بودجه و سرمایه‌گذاری‌های آموزشی و پژوهشی و خلاء قانون کارآمد و الزام‌آور را می‌توان در جریان سیال زندگی و شهروندی به عنوان مجموعه مؤلفه‌های اثرگذار بر توسعه پایدار شهری دانست. پورغلام (۱۳۹۲) در پژوهشی بیان داشتند که به ترتیب اولویت اول آن توجه به رفتارهای مبتنی بر آموزه‌های دینی و ملی، و قانون‌پذیری و قانون‌گرایی بود. تفهیم آموزش شهروندی، توسعه پایدار به‌وسیله نهادهای بین‌المللی برای عموم کشورها به نحوی مطلوب صورت گرفته و شهرهای شاخص پایداری و توسعه در کشورهای توسعه یافته قابل مشاهده است ولیکن هر ملتی و قومی و هر سطح تحصیلات و سنی و به هر رو برای افراد مختلف در موقعیت‌های مختلف نیاز به روش‌های آموزشی متفاوت شهروندی است و شاخص‌های توسعه در هر سرزمین و شهری متفاوت است. لذا باید تعریف مناسب این شاخص‌ها به صورت بومی صورت گیرد. همان‌گونه که گفته شد آموزش‌های مخاطب محور و برنامه‌ریزی کلان با توجه به شرایط منطقه‌ای از نتایج حاصل از مصاحبه‌های این پژوهش است.

ج. راهکارهای تدوین و اجرایی نمودن مدیریت بر آموزش شهروندی با رویکرد توسعه پایدار شهری: ۱- تنوع الگوهای آموزشی، نیازمندی‌ها و شاخص‌های توسعه نیاز به مدیریت بر آموزش را الزامی می‌کند. ۲- و به نظر داشتن نهادی مشخص که بتواند این مدیریت را به صورت نظامند صورت دهد و بر مبنای قانون الزام‌آور باشد ضروری است. ۳- مضاف بر آنکه باید توجه کرد که داشتن متخصصان برآمده از نظام آموزشی مدون و ساختاریافته دانشگاهی برای نیازهای اجتماعات انسانی امری ضروری است. ۴- و نگاه ویژه به خانواده به عنوان اولین گام آموزش شهروندی برای دستیابی به توسعه پایدار شهری جزو چهار راهبرد موردنظر مصاحبه‌شوندگان است. درویشی و دیگران (۱۳۹۵) اظهار داشتند؛ پرداختن به مدیریت شهری مستلزم ایجاد شرایط قانونی و ساختارهای سازمانی و اداری جدیدی در کشور است. بین مدیریت یکپارچه شهری و همکاری‌های متقابل مدیران شهر با دستیابی به توسعه پایدار شهری رابطه مستقیم وجود دارد. همچنین دولت و نهادهای قانون‌گذار، سازمان‌های ملی و محلی، تشکل‌های مدنی و ... از طریق آموزش حقوق شهروندی و مهارت‌های زندگی جمعی و شناخت اصول مدیریت شهر نقش بارزی در تربیت شهروندان خواهند داشت.

د. پیامدهای مدیریت بر آموزش شهروندی با رویکرد توسعه پایدار شهری: دو شاخص مدنظر مصاحبه‌شوندگان آگاهی، تعلق شهروندی انگیزه مشارکت در آموزش و توسعه و هم‌افزایی دستگاه‌های مسئول، مردم و بخش خصوصی حاصل اجرای آموزش شهروندی خواهند بود که هرکدام دارای اهمیت بسزایی هستند. عظیمی آملی و سوسن سوداگر (۱۳۹۴) در این زمینه گفته‌اند؛ شهروندان برای مشارکت در ابعاد توسعه پایدار تمایل نسبی دارند که در بعضی گویه‌ها پایین و در بعضی گویه‌ها بالاتر است باید

برای به حداکثر رساندن این نوع مشارکت اقداماتی نظیر ایجاد انگیزش، ارتقا سطح آموزش و فرهنگی، ایجاد بستر مناسب برای مشارکت و ابزارهای نظرسنجی برای ارائه نظرات و پیشنهادات شهروندان طراحی کرد. تا بدین صورت ضمن افزایش آگاهی و انگیزه مشارکت خلاء بی‌تفاوتی هم از بین برود و حس تعلق شهروندی و مشارکت در امور شهر تقویت شود که در تحقیقاتی براموا ۱۳۸۹ و شربتیان ۱۳۸۹ به آن اشاره داشتند (حس عضویت ملی و حس تعلق و وابستگی اجتماعی و شهروندی). در شهرها و اجتماعات انسانی دیگر تنها تعامل بین دستگاه‌ها و مردم و بخش خصوصی برای رشدیافتگی و توسعه، کافی نیست بلکه هم‌افزایی تنها چاره راه شهروندان برای رسیدن به توسعه و منفعت بردن همگانی است.

آموزش‌های شهروندی وابسته به اقلیم سیاسی، اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی هر حوزه اجتماع انسانی متفاوت است، لذا ضمن آن که نمی‌توان نسخه واحدی را برای همه شهرها و اجتماعات مردم ارائه کرد مدیریت بر آموزش‌های شهروندی با ملاحظات گفته شده الزام‌آور است. همچنین توسعه پایدار شهری به راحتی و سادگی به دست نمی‌آید همان‌گونه که در یافته‌های پژوهش دیده شد برنامه‌ریزی کلان و ملی با حفظ شرایط منطقه‌ای و تدوین قوانین مناسب و الزام‌آور، نهادی مسئول، بودجه مناسب و آموزش شهروندی که آگاهی و مشارکت شهروندان را فراهم کند و ضمن توجه به الگوها ملی و اسلامی و بررسی یافته‌های دیگر ملل و همچنین انجام آموزش‌های حرفه‌ای برای متخصصان و ایجاد رشته‌های دانشگاهی مربوط و دانش‌افزایی در این زمینه‌ها می‌توان انگیزه افراد در جامعه را بالا برد و حصول نتیجه توسعه پایدار را تحقق‌پذیرتر کرد. دانش‌افزایی بومی و توانمندسازی افرادی است که به عنوان آموزش‌دهنده به مردم در توسعه آموزش شهروندی و توسعه پایدار شهری کمک می‌کنند شهرها را به سوی شهرهای یادگیرنده و یاد دهنده پیش خواهد برد و همچنین پیشنهاد می‌شود بستر شهر به همگرایی و هم‌افزایی تمام عناصر در آموزش شهروندی پیش برود مدیریتی حاصل شود که تعامل بخش دولتی، خصوصی (همزمان) و مردم را برای بهبود عدالت و توسعه پایدار به همراه داشته باشد. و شهری ساخته شود با ارزش‌های همگرا، شهر هم‌افزا که قطعاً در پیشبرد مقوله اصلی مدنظر با مدیریت بر آموزش شهروندی با رویکرد توسعه پایدار شهری مؤثر خواهد بود.

منابع

۱. احمدی ترشیزی، میترا، (۱۳۸۷)، «توسعه پایـدار و شـهر»، دانشنامه مدیریت شهری و روستایی، تهران: انتشارات سازمان شهرداری‌ها، چاپ اول، صص: ۲۹۹-۲۹۴.

۲. استراس، آنسلم و کوربین، جولیت، (۱۳۹۰)، « اصول روش تحقیق کیفی»، ترجمه بیوک محمدی، تهران، پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی.

۳. بحرینی، سیدحسین، (۱۳۷۹)، «الف.شاخص‌های ناپایداری شهری:کلید ایجاد تغییر،همایش محیط‌زیست و توسعه پایدار»، دانشگاه تهران، مجموعه مقالات.

۴. براموا، فریبا، (۱۳۸۹)، «آموزش شهروندی کلید توسعه شهری»، بازیابی شده از //www.hamshahrionline.ir /۱۰۴۱۵۵/news

۵. پورغلام، هادی، (۱۳۹۲)، «مقاله مدیریت و توسعه پایدار شهری»،همایش معماری و شهرسازی و توسعه پایدار با محوریت معماری بومیتا شهر پایدار، مؤسسه آموزش عالی خاوران،مشهد.

۶. تیمورنژاد، کاوه، یوزباشی، علیرضا، و ابراهیمی، مجید، (۱۳۹۵)، «عوامل مؤثر بر آموزش شهروندی با تأکید بر توسعه پایدار شهر(موردمطالعه: شهرداری زنجان)»، فصلنامه علمی-پژوهشی اقتصاد و مدیریت شهری، ۵(۳(پیاپی۱۹))، ۹۵-۷۹.

۷. تقوایی، مسعود و صفرآبادی، اعظم، (۱۳۹۲)، «توسعه پایدار شهری و برخی از عوامل مؤثر بر آن»، فصلنامه مطالعات جامعه‌شناختی شهری، سال سوم، شماره ششم.

۸. حسنی، اشکان، صادقی، سمیرا و شمس‌الدینی، مریم، (۱۳۹۵)، «نقش آموزش شهروندی در فرهنگ‌سازی جامعه و توسعه شهرها»، اولین همایش بین‌المللی انسجام مدیریت و اقتصاد در توسعه شهری، ناشر تخصصی مقالات کنفرانس‌ها و ژورنال‌ها، سال۱۳۹۵.

۹. خورانی کریمی، فرحناز، و شوهانی، محمد، (۱۳۹۴)، «بررسی نقش ابعاد توسعه(کالبدی و اقتصادی) در بازآفرینی منظر شهری»، اولین کنفرانس تخصصی معماری و شهرسازی ایران، مؤسسه عالی علوم و فناوری خوارزمی، شیراز، ایران، خرداد۹۴، صص ۹۹۵-۹۹۳.

۱۰.درویشی،یوسف،امان‌الله‌پور،انوروکریمی،بهاره،(۱۳۹۵)، «نقش مدیریت شهری در توسعه پایدار شهری»، اولین همایش مدیریت بحران،ایمنی،بهداشت،محیط‌زیست و توسعه پایدار،تهران،موسسه آموزش عالی مهر اروند،مرکز راهکارهای دستیابی به توسعه پایدار.
۱۱. رحمان پور، شبنم و رمضانی، محمدرضا، (۱۳۹۷)، «بررسی نقش آموزش محیط‌زیست جوامع محلی در عملکرد زیست‌محیطی محدوده منطقه۵ شهرداری تبریز»، نشریه مطالعات جامعه‌شناسی، سال یازدهم، شماره ۴۱
۱۲. رفیعی، کامبیز، و لطفی، حیدر، (۱۳۸۹)، «آموزش شهروندی و نقش آن در تحقق و دست‌یابی به توسعه پایدار شهر»، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، گروه مدیریت شهری، دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم تحقیقات تهران.
۱۳. زند مقدم، محمدرضا، اصغری قاجاری، جواد، (۱۳۹۸)، «مدیریت بحران و نقش آن در توسعه شهری پایدار»، مجله مطالعات طراحی شهری و پژوهش‌های شهری، تابستان۹۸، شماره ۶، صص ۸۶-۷۷
۱۴. سعیدی مفرد، ساناز و گرد فرامرزی، مرجان، (۱۳۹۲)، «بررسی شاخص‌های شهر سالم با رویکرد شهری»، همایش ملی معماری، شهرسازی و توسعه پایدار با محوریت از معماری بومی تا شهر پایدار، مشهد موسسه آموزش عالی خاوران.
۱۵. شربتیان، محمدحسین، (۱۳۸۵)، «تأملی بر مبانی فرهنگ شهروندی و ارائه راهکارهای برای گسترش»، فصلنامه فرهنگی- پژوهشی فرهنگ خراسان جنوبی، شماره ۹و۸،سال دوم و سوم، دوره تابستان و پائیز، صص۱۵۴-۱۱۹
۱۶. شفیعی، شیرین، (۱۳۹۳)، «مشارکت محوری و نقش آن در فعالیت‌های بنگاه‌های اقتصادی تعاونی»، دفتر آموزش، وزارت تعاون.
۱۷. صدرالسادات، سید جلال، و صدرالسادات، لیلا، (۱۳۹۱)، «رهنمودهایی در زمینه‌ی آموزش شهروندی دموکراتیک بر اساس حقوق و مسئولیت‌های شهروندی»، فصلنامه مددکاری اجتماعی، شماره ۱۰ صص ۷۵-۶۹.
۱۸. صفائی پور، زهرا، (۱۳۹۶)، «نقش مدیریت شهری در راستای تحقق توسعه پایدار شهر(مطالعه موردی:شهر ایلام)»، فصلنامه مطالعات عمران شهری.
۱۹. عظیمی آملی، جلال، و سوداگر، سوسن، (۱۳۹۵، «بررسی نقش مشارکت شهروندان در توسعه پایدار شهر(نمونه موردی:شهر نور)»، فصلنامه مطالعات مدیریت شهر، سال هفتم، شماره ۲۱، بهار۱۳۹۵
۲۰. غلامی، محمدرضا، (۱۳۹۰)، «ارتقاء فرهنگ شهرنشینی امکان‌پذیر است: نقش و ابعاد آموزش شهروندی در ارتقاء فرهنگ شهرنشینی»، همایش کتاب رسانه و آموزش شهروندی، اداره کل آموزش‌های شهروندی شهرداری تهران،خرداد۱۳۹۰
۲۲. کلانتری،حسین، (۱۳۹۱)، «ارزیابی میزان تحقق‌پذیری شاخص‌های توسعه پایدار شهری در مناطق مرزی» (نمونه موردی:شهر پیرانشهر)»، فصلنامه مدیریت شهری، شماره۳۰، زمستان۱۳۹۱
۲۳. گنجی، محمد، و نیازی، محسن، و عسکری کویری، اسما، (۱۳۹۳)، «تحلیل بر فرهنگ شهروندی با تأکید بر آموزش‌های شهروندی»، مطالعات جامعه‌شناسی شهری، سال چهارم، شماره‌ی ۱۲، پاییز۱۳۹۳، صص۱۰۰-۷۵
۲۴. محمد پورزندی، حسین، و طباطبایی مزدآبادی، سید حسین، (۱۳۹۴)، «مدیریت آموزش سازمانی(با تأکید بر توسعه سرمایه‌های شهری)»، تهران، نشر مرکز تحقیقات راه، مسکن و شهرسازی.
۲۵. محمدی ده چشمه، مصطفی و آزاد بخت، مریم، (۱۳۹۷)، «سنجش مؤلفه‌های مشارکت شهروندی در پایداری زیست‌محیطی(مطالعه موردی: منطقه ۲ شهر اهواز)»، فصلنامه انسان و محیط‌زیست، پائیز ۹۷، شماره ۴۶
۲۶. نکوئی، شهربانو، چیت‌ساز،محمدعلی و حجازی، سید ناصر، (۱۳۹۸)، «تحلیل و بررسی عوامل اقتصادی و اجتماعی مؤثر بر توسعه پایدار در شهرستان تربت‌جام»، فصلنامه برنامه‌ریزی منطقه‌ای، سال ۹، پیاپی ۳۴
۲۷. هاشمیان فر، سید علی و عجمی، شهرزاد، (۱۳۹۱)، «بررسی فرهنگ شهروندی ساکنان بافت حاشیه‌ای شهر اصفهان»، مطالعات شهری، سال دوم، شماره‌ی۳، صص ۲۳۰-۲۰۹.
۲۸. همتی، زهرا، و شبیری، سید محمد، (۱۳۹۷)، «بررسی وضعیت آموزش محیط‌زیست در کشور ایران و مقایسه ان با سایر کشورهای جهان»، فصلنامه انسان و محیط‌زیست، شماره ۳۷، تابستان ۹۵.

29. Abdi, A A., & Shultz, L. (2013). Youth, social engagement and citizenship in Canada: educational challenges and alternatives. Sisyphus: Journal of Education, 1(2), 54-74.
30. Buijs, A. Hansen,R. Van der Jagt,S. (2018). Mosaic governance for urban green infrastructure: upscaling active citizenship from a local government perspective. Urban Forestry & Urban.https://doi.org/10.1016/j.ufug.2018.06.011.
31. D Guo, Z Cao, K DeFrancia, JWG Yeo. (2018(. Awareness, perceptions and determinants of urban sustainable development concerns – Evidence from a central province in China.
.Wiley Online Library.
32. Guanzeng, Zhang. Lan, Wang. (2019), Urban Planning and Development in China and Other East Asian Countries (7 chapters)
33.Kisby, B. (2012). The Labour Party and Citizenship Education: policy networks and the introduction of citizenship lessons in schools. Manchester University Press.
34. Holm, Tove, KaisuSammalisto, Thomas S. Grindsted, TimoVuorisalo. (2015). Process framework for identifying sustainability aspects in university curricula and integrating education for sustainable development, Journal of Cleaner Production.
35. Penner, J. Sanderse, J. (2017). developmenteducationreview.com The Role of Economic Citizenship Education in Advancing Global Citizenship.
developmenteducationreview.com
36. Skogen, R. (2012). The missing Element to achieving a citizenship as practice: balancing freedom and responsibility in school today university of Alberta interchange, vol, 41, NO 1.
37. Strange, Ian. (2018). Urban Planning and City Futures: Planning for Cities in the Twenty-First Century. Smart Futures, Challenges of Urbanization, and Social Sustainability. pp 13-28
https://doi.org/10.1007/978-3-319-74549-7_2.
38. Tonge, J. Mycock, A., & Jeffery, B. (2012).Does citizenship education make young people better-engaged? Political Studies, 60(3), 578-603.
39. Whiteley, P. (2012). Does citizenship education work? Evidence from a decade of citizenship education in secondary schools in England. Parliamentary dAffairs, 67(3), 513-535
40. www.uast.ac.ir
41. Www.unesco.org
42. United Nations. (2014). Building a more sustainable world through education. http://www.doe.ir/.

References:

- Ahmadi Torshizi, Mitra (2008). Diploma on the Urban and Rural Administration, Municipalities' Organization Publications, Tehran.
- Azimi Amoli, Jalal; & Sodagar, Soosan (2016). Study of the Role of Citizens' Participation in the Urban Sustainable Development (Case Study: Nour City). Urban Management Studies Quarterly Journal, 7th Year, No. 21, Spring 2016.
- Bahreini, Seyed Hossein (2000). A) Indicators of Urban Instability: A Key for Change. Conference on Environment and Sustainable Development, University of Tehran, Proceedings.
- Bramva, Fariba (2010). Citizenship Education as the Key of Urban Development, Internet.
- Gholami, Mohammadreza (2011). "Improvement of Urbanization Culture is Possible: The Role and Dimensions of Citizenship Education in the Improvement of Urbanization Culture", Conference on the books, Media and Citizenship Education, General Department of Citizenship Educations of Tehran Municipality, June 2011.

- Ganji, Mohammad; Niazi, Mohsen; & Askari Kaviri, Asma (2014). Analysis of Citizenship Culture with an Emphasis on the Citizenship Educations. Urban Sociological Studies, 4th Year, No. 12. Autumn 2014, pp 75-100.
- Hassani, Ashkan; Sadeghi, Samira; & Shams-al-Dini, Maryam (2016). The role of Citizenship Education in the Society Culture Building and Urban Development. The First International Conference on the Management and Economy Coherence in the Urban Development. The Specialized Publisher of Conference and Journal Papers, Year 2016.

Hashemanfar, Seyed Ali; & Ajami, Shahrzad (2012). Study of the Citizenship Culture among the Residents of the Marginal Texture of Isfahan City. Urban Studies, 2nd Year, No. 3, pp 209-230.

- Hemmati, Zahra; & Shobeiri, Seyed Mohammad (2018). Study of the Environmental Education Condition in Iran and Its comparison with Other Countries across the World. Human and Environment Quarterly Journal, No. 37, Summer 2016.
- Khorani Karimi, Farahnaz; & Shohani, Mohammad (2015). Study of the Role of (Physical and Economic) Dimensions of Development in Recreating the Urban Landscape. The First Specialized Conference on the Iranian Architecture and Urban Development. Kharazmi Higher Institute of Science and Technology, Shiraz, Iran, June 2015, pp 993-995
- Kalantari, Hossein (2012). "Evaluation of the Realization Rate of Urban Sustainable Development's Indicators" (Case Study: Piranshahr City). Urban Management Quarterly Journal, No. 30, Winter 2012.
- Darvishi, Yousef; Amanollahpour, Anvar; & Karimi, Bahareh (2016). "The Role of Urban Management in the Urban Sustainable Development". The 1st Conference on the Risk, Safety, Health and Environmental Management and the Sustainable Development, Tehran, Mehr Arvand Institute of Higher Education, Center of Strategies for Reaching Sustainable Development.
- Mohammadi Deh Cheshme, Mostafa and Azad Bakht, Maryam, (1977), "Measuring the Components of Citizenship Participation in Environmental Sustainability (Case Study: Ahvaz District 2)", Journal of Human and Environment, Fall 97, No. 46
- Mohammadpour Zandi, Hossein; & Tabatabaei Mozdabadi, Seyed Hossein (2015). Organizational Education Management (with an Emphasis on the Urban Capital Development). Tehran; Road, Housing & Urban Development Research Center Publications.
- Nekui, Shahrbano, Chitaz, Mohammad Ali and Hejazi, Seyed Nasser (1398), "Analysis and Investigation of Economic and Social Factors Affecting Sustainable Development in Torbat-e Jam", Regional Planning Quarterly, Year 9, 34
- Rafiei, Kambiz; & Lotfi, Heydar (2010). Citizenship Education and Its Role in the Realization of Urban Sustainable Development. MA Thesis. Department of Urban Management. Islamic Azad University, Scivence-Research Branch, Tehran.
- Saeidi Mofrad, Sanaz; & Gord Faramarzi, Marjan (2013). Study of a Healthy City's Indicators with an Urban Perspective. The National Conference on the Architecture, Urban Development and Sustainable Development with an Emphasis on the Native Architecture to

Reach a Sustainable City. Khavaran Institute of Higher Education, Mashhad.
- Sharbatian, Mohammad Hossein (2006). "A Reflection on the Foundations of the Citizenship Culture and Provision of Strategies for Its Expansion". Farhang Cultural-Research Quarterly Journal, Southern Khorasan, Nos. 8 & 9, 2nd & 3rd Years, Summer & Autumn, pp 119-154.
- Shafiee, Shirin (2014). Central Participation and Its Role in the Activities of Cooperative Enterprises, Office of Education, Ministry of Cooperatives.
- Sadr-al Sadat, Seyed Jalal; & Sadr-al Sadat, Leila (2012). Instructions on the Democratic Citizenship Education base on the Citizens' Rights and Responsibilities. Social Work Quarterly Journal, Nos. 10 & 11, pp 69-75.
- Safaeipour, Zahra (2017). The Role of Urban Management in the Realization of Urban Sustainable Development (Case Study: Ilam City). Urban Development Studies Quarterly Journal.
- Strauss, Anselm & Corbin, Juliet (2011). "The Qualitative Research Methodology", Translated by Biuk Mohammadi, Tehran, Institute for Human Sciences and Cultural Studies.
- Rahmanpour, Shabnam & Ramezani, Mohammad Reza, (1979), "Investigating the Role of Environmental Education of Local Communities in Environmental Performance of Area 5 of Tabriz Municipality", Journal of Sociological Studies, Volume 11, Issue 41.
- Pourgholam, Hadi (2013). "Paper on the Urban Sustainable Development and Management". Conference on the Architecture and Urban Development and Sustainable Development with an Emphasis on the Native Architecture to Reach a Sustainable City, Khavaran Institute of Higher Education, Mashhad.
- Teimournejad, Kaveh; Youzbashi, Alireza; & Ebrahimi, Majid (2016). Factors Influencing the Citizenship Education with an Emphasis on the Urban Sustainable Development (Case Study: Zanjan Municipality). Research-Scientific Quarterly Journal on the Economics and Urban Management, 5(3) (Successive 19), 79-95.
- Taghvaei, Masoud; Safarabadi (2013). Urban Sustainable Development and Some Influential Factors. Quarterly Journal of Urban Sociological Studies, 3rd Year, No. 6.
- Zand Moghaddam, Mohammad Reza, Asghar Qajari, Javad, (1998), "Crisis Management and its Role in Sustainable Urban Development", Journal of Urban Design Studies and Urban Research, Summer 98, No. 6, pp. 86-77